

שאלה: אני רווק ועוד מעט יגיע יום-הולדת השלושים שלי. אני מנסה זה כבר שנים רבות למצוא עם מי להתחתן, ואינני מצליח. פגשתי עשרות בנות, ואצל אף אחת מהן לא הרגשתי "קליק", לא חויתי התלהבות. אם זיווגים נגזרו מן שמים, כיצד זה לא אירע? זה עכשיו אמר לי חבר שלפי הרמב"ם אין הזיווגים נקבעים השמים. זה תמוה בעיני כי יש בגמרא בכמה מקומות שהזיווג נקבע מראש ע"י ה'. הא כיצד הרמב"ם יכחיש זאת?

תשובה: אמת אמר לך חברך כי לפי הרמב"ם בחירת בת זוג או בן זוג תלוי בבחירתו החופשית של האדם. הרמב"ם (בשו"ת, מהד' בלאו, עמ' 715) שאל שאלות הגיוניות. התורה מלמדת כי חיילים היוצאים לקרב, אם כבר אירש אשה וטרם נשא אותה, ישוב ממערכות המלחמה "פן ימות במלחמה ואיש אחר יקחנה". ואם הזיווג נקבע מראש, כיצד איש אחר יקחנה? וכן התורה אוסרת על כהן לשאת גרושה. אם זיווגים הם על פי גזירת שמים, כיצד הצליח להתחתן אתה? וכן לענין המחזיר את גרושתו, למרות שבינתיים התחתנה עם גבר אחר, כיצד זה נעשה אם הכל נגזר בשמים? לכן חזר רמב"ם על יסוד זה ב"שמונה פרקים", פרק ח, שלפני פרקי אבות, וכן ב"מורה נבוכים" (ח"ב פרק מח).

כיצד יתרץ הרמב"ם גמרא מפורשת (מועד קטן יח, ב) המסתמכת על פסוק "מהשם אשה לאיש"? הוא עונה שמדובר מדין שכר ועונש. אם מדובר באיש טוב, ההשגחה העליונה תסדר לו שימצא אשה העוזרת לו, בין בעינים חומרניים ובין בעינים רוחניים. ואם הוא איש רע, ההשגחה העליונה תסדר עבורו אשה שתקלקל לו, שתתן לו עצות רעות, שתוביל אותו מן הפח אל הפחת. אבל כשאין ההשגחה העליונה מתערבת, "עולם כמנהגו נוהג" והכל תלוי בבחירת האדם עצמו.

זה מה שנאמר במסכת סוטה (ב, א) "אין מזווגין לו לאדם אשה אלא לפי מעשיו". ולפי שהכל צפוי וידוע לפני הקב"ה (אבות, סוף פרק ג). לכן אמרו כי ארבעים יום לפני יצירת הוולד כבר ידוע אצל הקב"ה איזו אשה תהיה לו. [יצירת הוולד נקבע ביום ארבעים של ההריון, וכוונת המאמר לליל ההזדווגות]. ואם תשאל כיון שיש בחירה חופשית לכל אדם, כיצד ידע הקב"ה הכל מראש? זו אינה שאלה, כי אצל הקב"ה אין מושג של זמן, וכל ימות העולם ניכרים לפניו בבת אחת, בו-זמנית. המושג של "זמן" שייך רק לפי שְׁכָלָם של בני אדם.

לכן אני עונה לך כי בחסרון שלא התחתנת עד כה, אל תאשים את הקב"ה. אתה האחראי על כך. לא צריכים למצוא "קליק" כשנפגשים עם מועמדת. רק צריכים לבדוק אם אין לה מום באופי, חסרון במדות. צריכים לראות אם יש ביניכם שיחה משותפת על ענינים ששניכם מעוניינים בהם. וגם צריכים לראות אם אין לך דחיה ממנה, משום איזו סיבה. אבלעם הכל "פרוה", כיון שיש אפשרות לבנות חיי "יחד", והבסיס הוא נורמלי, צריכים להתחתן אתה. כך נהגו כל הדורות לפנינו עד לפני כמאה שנה, שהונהג שצריכים לנהל "רומאן" עוד לפני החתונה. כשיש מדות טובות, בין לאיש ובין לאשה, ימצאו יחד שותפות נחמדה ונעימה, טובה ומוצלחת.

עדיין לא מאוחר. תעשה בשכלך "שינוי מסלול", לקבל ההדרכה הנ"ל התורנית [עוד ראה דברי המלבי"ם, על דברים (כד, א) "והיה אם לא תמצא חן בעיניו"].